

Festivalul de comedie al Teatrului radiofonic

Dacă susmenționata manifestare s-ar fi numit „cielul” sau „seria” sau „suita” de comedii radiofonice, sau oricum altfel decât „festival” lucrurile ar fi decurs la fel de firesc, încadrându-se în șirul neîntrerupt de emisiuni-spectacol și distingându-se doar prin aceea că, într-o anumită perioadă pe care ne-am deprins s-o numim estivală, înțelegându-ni-se voluntara lenevie a spiritului, a fost preferat genul mai lesne de asimilat, mai destins, mai reconfortant în ori ce caz, mai potrivit ritmului încetinit al pulsațiilor noastre cerebrale.

Dar organizatorii l-au vrut festival și n-avem ce face, îl considerăm ca atare, chiar dacă noi credem să știm că festival înseamnă nu numai unitate a genului tratat, dar și preselectie și exigență, cadru deosebit și condiții de participare deosebite, înseamnă o manifestare ordonată după criterii tematice și calitative de excepție. Spun toate acestea, pentru că redacția de specialitate nu se află cu această manifestare la faza inițiativei, festivalul tinde să devină tradițional (cam de la a treia repetare în sus începe tradiția, nu ?) și viitoarele ediții vor avea poate în vedere necesitatea de a asigura și unitatea calitativă, despre care de fapt voiam să vorbesc.

Pentru că cele unsprezece emisiuni care alcătuiesc programul festivalului — din care cinci reluări și șase premiere — sînt în primul rînd diferențiate de calitatea textelor

utilizate. Am salutat, desigur, prezența în program a mai vechii, dar de loc tocitei satiră „*Sfîntul Mitică Blajinu*” (și nu „*Sfîntu Mitică Blajinul*” cum scrie în program) pusă în undă de marele prețuitor al cuvîntului care e Aurel Baranga, și numai autorul însuși știa să dea valoare maximă scripitoarelor sale replici. A fost o zi de sărbătoare pentru cine a ascultat emisiunea, o zi de sărbătoare oferită nouă de tot ce poate fi mai strălucit azi în materie de interpretare în comedia românească : Marcela Rusu, Radu Beligan și Toma Caragiu lolaltă ! În urmă și la mare distanță o altă emisiune, merită să ilustreze atât de vrednică și dintotdeauna neiertătoarea satiră originală, firavul scenariu *Ședința* de Mirodan, o palidă demascare a unui grup de salariați inofensivi și neinteresanți, gata să-și modifice opiniile personale în funcție de opinia șefilor lor. Nimic din bineștiuta febră satirică a lui Mirodan nu-și face loc în acest scenariu pe care zadarnic au încercat să-l salveze de la naufragiu Ileana Stana Ionescu, Mircea Șepțilici și Matei Gheorghiu, bunii pentru că sînt ei înșiși buni, nu pentru altceva. Oscilațiile pe verticala calității nu se opresc aici : desigur, o reîntîlnire fie și pe calea undelor — altfel, din păcate, n-ar mai fi eu putîntă — cu Jules Căzaban, Ștefan Ciobotărașu și Ion Manta în celebra *Tache, Janke și Cadir* într-o adaptare care preia nu mai puțin celebrul spectacol al Municipality, e întotdeauna binevenită, și a și fost mai mult chiar decît binevenită, dar de ce, și mai ales de ce, tocmai în programul unui festival, pe care eu continui să-l consider un moment de excepție, atît de firava comedie cu vagi accente lirice, atît de, cum să zic, desueta, poveste de dragoste adolescentină care e *Profesorul de franceză*, cînd slavă domnului, din dramaturgia lui Tudor Mușatescu se putea alege altceva de mai bună calitate ; Sau schița satirică *Intre filologi*, nostimă, nu zic nu, dar iarăși, atît de minoră în sfera ei de referință, încît mă surprinde interesul unui critic atît de exigent uneori și atît de bun cunoscător al literaturii antebelice (l-am numit pe Valentin Silvestru) pentru selectarea ei din întregul operei lui D. D. Pătrășcanu și pentru adaptarea ei radiofonică. În treacăt fie spus, adaptarea (operațiune specifică, foarte grea, care atinge adesea limitele unei re-creații, cum s-a întîmplat în cazul emisiunii *Mari umoriști ai literaturii universale* al cărei autor e același îndemnic condeier) adaptarea în cazul schiței *Intre filologi* e o simplă operațiune de eliminare a plusurilor, la îndemîna și chiar în obligația regizorului și nu văd rostul solicitării unui adaptor.

Vin să salte zachereta calității realizări mai vechi din tezoreria teatrului radiofonic : *Doctor în filozofie*, satiră a clasicului sîrb Branislav Nușici în care Paul Stratilat, regizorul spectacolului, a reunit așii unei generații de aur a comediei : Grigore Vasiliu-Birlic, Silvia Fulda, Natașa Alexandra, Ale-

In fața microfonului, dialoguri din „Conversația cultă și politicoasă a clănțăilor la ceai” de Jonathan Swift.

xandru Giugaru, Silvia Dumitrescu-Timică. Un spectacol așezat pe baze solide, sănătoase. un spectacol tonic, un spectacol reconfortant, cum șade bine unui spectacol de festival; sau *Nud cu vioară*, comedie a englezului Noel Coward, actor și comediant bine-cunoscut, în care ne reîntâlnim cu Radu Beligan, Jules Cazaban, Aura Buzescu și Virginica Romanovschi; sau serialul după romanul lui Ilf și Petrov, *Douăsprezece scaune* în care excelează Octavian Cotescu, în fruntea unei distribuții cuprinzând tot ce e mai strălucit în tînăra generație de comediieni, sau înșfîșit, (dar poate pe primul loc al calității!) emisiunea intitulată ispititor și definitoriu *Mari umoriști ai literaturii universale* în care Valentin Silvestru alege și transpune radiofonic fragmente scurte, spre regretul nostru prea scurte, dar suculente, din Lucian de Samosata, Jonathan Swift și Rabelais: din pamfletarul elin, fragmentul intitulat *Cele trei zeițe și mărul*, din Swift *Conversația cultă și politicoasă a clănțăilor la ceai*, înșfîșit din Rabelais, *Insurătoarea lui Panurge*, toate trei fragmentele comentate cu voioșie de V. Silvestru, interpretate cu strălucire rară de Radu Beligan, Toma Caragiu, Octavian Cotescu, Carmen Stănescu, Dem. Rădulescu, Ileana Stana Ionescu, Mircea Șeptilici, în regia unui practician al umorului care nici astăzi nu se dezmințe:

Ion Vova. Și iarăși, printre mai sus pomenitele succese, două alte titluri modeste: prima, comedia *Colegi de birou*, de Braghinski și Riazanov, despre dragostea la început mascată apoi împărtășită reciproc, dintre o directoare și subalternul ei, nu lipsită de oarecare haz, dar numai cu oarecare haz, comedie în care se cheltuie talentele Ilenei Stana Ionescu și ale lui Ștefan Mihăilescu-Brăila și o a doua, cu titlul seducător — dar seducția se oprește la titlu — *Vine un trompetist* îi zice, aparține lui Wolfgang Kohlbaase, și încearcă să ne convingă că dacă un redactor de la radio se îndărătnicește, poate transforma un scenariu bun într-unul prost. Dar nu ne convinge și nici nu ne prea smulge un cât de vag suris.

Înșfîșit, festivalul, inegal în compoziția lui, a putut constitui un moment de interes în șirul de emisiuni teatrale și, dacă am formulat mai mult decât rezerve față de unele scăderi de calitate în ce privește textele, am făcut-o cu gîndul la ce într-adevăr ar fi putut să fie un asemenea festival, de ar fi fost să fie și Caragiale printre autori, și Molière, și Shakespeare, și Ostrovski și Plaut, și Goldoni și alții din cei contemporani nouă, mai vrednici decît cei aleși acum.

Virgil Munteanu